

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kaivoslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaivoslain valtion omistamilla mailla maala-jeista huuhdottavaa kultaa koskevia sää-nöksiä. Kaivospiiritoimituksesta ja kaivosoi-keuksien myöntämisestä ehdotetaan huuhdottavan kullan valtausalueiden osalta luovuttavaksi valtion omistamien maiden osalta. Ehdotuksen mukaan huuhtontakultavaltausten pinta-alan enimmäiskokoa rajoitettaisiin ja valtiolle valtauksesta suoritettavaa vähim-mäismaksua vastaavasti pienennettäisiin.

Valtauksen voimassaololle hakemuksesta myönnettävää jatkoaikaa ehdotetaan huuhdottavan kullan osalta pidennettäväksi.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Lain voimaan tullessa jo voimassa oleviin valtauksiin ja kaivospiirihakemuksiin, jotka on tehty ennen ehdotetun lain voimaantuloa, sovellet-taisiin kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Kaivoslain (503/1965) 4 §:n mukaan on sen, joka haluaa käyttää oikeutta esiintymään, joka sisältää kaivoslaissa tarkoitettuja kaivoskivennäisiä, haettava joko valtauskir-jaa alueeseen tai samanaikaisesti myös kai-vospiirin määräämistä esiintymän hyväksi käyttämistä varten. Valtauskirjan saatuaan valtaajalla on oikeus valtauskirjassa osoite-tulla alueella kaivoskivennäisiin kohdistu-vaan tutkimustyöhön. Jos valtaaja osoittaa, että valtausalueella on kaivoskivennäisiä niin runsaasti ja siinä muodossa, että esiintymää todennäköisesti voidaan käyttää hyväksi, on hänellä oikeus sen mukaan kuin lain 4 lu-vussa säädetään saada määrätyn alue kai-

vostyön suorittamista varten (kaivospiiri) ja siten saada lain 5 luvussa säädetty oikeus kaivospiirissä olevien kaivoskivennäisten hyväksi käyttämiseen (kaivosoikeus).

Kaivoslaissa on valtion omistamalla alueella maalajeista huuhtotulla kullalla ja sen yhteydessä sivutuotteena talteen otetulla muulla kaivoskivennäisellä erikoisasema muihin kaivoskivennäisiin nähden siten, että kaivoslain 12 §:n 3 momentin nojalla valtaa-jalla on oikeus käyttää niitä myös muulla ta-voin kuin niiden käyttökelpoisuuden ja markkinoimismahdollisuuksien selvittämi-seen eli myös kaupallisesti. Muilta osin huuhtontakultavaltauksia valtion omistamilla alueilla käsitellään samoin kuin valtauksia, jotka myönnetään tutkimustyötä varten kai-

voskivennäisten esiintymien laadun ja laajuuden selvittämiseksi.

Valtion omistamille alueille myönnetty huuhtontakultavaltaukset sijoittuvat valtaosin Ivalojoen ja Lemmenjoen vesistöalueille. Näillä alueilla on kultavaltauksilla suoritettu tutkimustyötä yli sadan vuoden ajan ilman, että alla olevasta kallioperästä olisi löytynyt hyödynnettäviä kultaesiintymiä. Kaivospiirin ja kaivosoikeuden myöntäminen huuhtontakultavaltauksen nojalla on siten käynyt tarpeettomaksi, minkä vuoksi siitä ehdotetaan luovuttavaksi. Jo säädettyä 12 §:n 3 momentin poikkeus kullan huuhtonnasta osalta katsottiin, että kaivospiirin määrääminen ei huuhtonnasta osalta vastaa tarkoitustaan. Nyt ehdotetut muutokset vaikuttaisivat kullan huuhtonnasta harjoittamiseen rakentamista koskevien oikeuksien osalta.

Samalla ehdotetaan huuhtontakultavaltauksen enimmäiskokoa pienennettäväksi. Tällä muutoksella ehkäistäisiin ylisuuriin valtausalueisiin kohdistuvia väärinkäytöksiä ja varmistettaisiin kultavaltauksen saatavuus. Ehdotetun huuhtontakultavaltauksen koon pienentämisen johdosta myös valtiolle huuhtontakultavaltauksista suoritettavaa vähimmäismaksua ehdotetaan vastaavasti pienennettäväksi. Huuhtontakultavaltaukselle myönnettävää jatkoaikaa ehdotetaan lisäksi pidennettäväksi.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Huuhtontakultavaltauksen vähimmäismaksun alentaminen ei vaikuta valtausmaksuina valtiolle kertyvään kokonaismäärään, sillä valtauksen saatavuuden paraneminen johtaa käytännössä siihen, että valtausalueiden kokonaispinta-ala ja niistä kertyvät maksut pysyvät todennäköisesti samana. Myöskään muilta osin ehdotetuilla muutoksilla ei ole mainittavia taloudellisia vaikutuksia.

3. Ympäristövaikutukset

Koska maalajeista tapahtuva kullanhuuhtonta rajoittuu keväästä syksyyn, ei rakentamista koskevien oikeuksien rajoittamisella ole käytännössä vaikutusta ympäristöön.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä kauppa- ja teollisuusministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausunto Metsähallitukselta, kaivoslautakunnan yleisjaostolta sekä Lapin Kullankaivajien Liitto ry:ltä. Lausunnonantajat ovat suhtautuneet esitykseen pääosin myönteisesti kuitenkin niin, että Lapin Kullankaivajien Liitto ry piti pinta-alan rajoittamista tarpeettomana.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

4 §. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan teknisistä syistä lisättäväksi viittaus uuteen 4 momenttiin.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan edellä 3 momentissa säädetty ei koske 12 §:n 3 momentissa tarkoitettua valtion omistamalla alueella maala-jeista huuhtottavan kullan valtausaluetta. Pykälän 3 momentissa säädetään valtaajan oikeudesta saada valtausalue määrätyksi kaivospiiriksi lain 4 luvun mukaisesti ja siten saada 5 luvussa säädetty kaivosoikeus. Kaivoslain 4 ja 5 lukua ei näin ollen ehdotetun

muutoksen jälkeen lainkaan sovellettaisi 12 §:n 3 momentissa tarkoitettuihin huuhtottavan kullan valtauksiin.

Huuhtottavan kullan osalta jo valtausoikeudet sallivat toimenpiteet, joita ammattimaisessa, koneellisessa kullankaivussa ja kullanhuuhtonnassa tarvitaan. Kyseiset toimenpiteet ovat verrattavissa kaivoslain 12 §:ssä mainittuihin valtausoikeuksien oikeuttamaan koelouhintaan ja koerikastukseen. Koska maalajeista tapahtuva kullanhuuhtonta rajoittuu keväästä syksyyn, se ei edellytä tavanomaista kaivostoimintaa vastaavaa rakentamista. Valtausalueelle on sallittua rakentaa tai siirtää kuitenkin tutkimus-

töiden suorittamista varten tarpeellisia rakennuksia ja laitteita. Kauppa- ja teollisuusministeriö voi vaatia, että näille on etukäteen haettava lupa.

5 §. Pykälän 1 momentin mukaan valtausalueen enimmäiskoko on yksi neliökilometri eli 100 hehtaaria. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että huuhdottavan kullan valtausalue saisi olla enintään seitsemän hehtaarin suuruinen. Voimassa olevista yli 400:sta huuhdontakultavaltauksesta 75 % on pinta-alaltaan pienempiä kuin seitsemän hehtaaria. Muutoksella varmistettaisiin huuhdontakultavaltauksien laajempi saatavuus verraten rajatulla huuhdontakulta-alueella ja estettäisiin keinottelu ylisuurilla huuhdontakultavaltausalueilla.

10 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan valtausaikaa voitaisiin huuhdottavan kullan valtausten osalta tietyin edellytyksin pidentää.

Pykälän 2 momentissa säädetään valtauksen voimassaoloajaksi vähintään kaksi ja enintään viisi vuotta. Kaivoslain 21 § 1 momentin mukaan kaivospiirin määrittäminen on haettava valtauksen voimassa ollessa uhalla, että valtausoikeus on menetetty. Kauppa- ja teollisuusministeriö voi 2 momentin mukaan ennen määräajan päättymistä tehdystä hakemuksesta myöntää määräajan pidennystä enintään kolme vuotta. Valtauksen voimassaoloaika on näin ollen nykyisellään enintään kahdeksan vuotta.

Koska ehdotuksen mukaan lain 4 ja 5 lukua ei, eikä näin ollen mainittua 21 §:n 2 momenttia, enää sovellettaisi 12 § 3 momentissa tarkoitettuihin huuhdottavan kullan valtausalueisiin, on näille valtauksille myönnettävästä jatkoajasta säädettävä erikseen. Koska ammattimaisesti harjoitettavan kullan huuhdonnan osalta nykyinen kahdeksan vuoden määräaika on useissa tapauksissa liian lyhyt, ehdotuksen mukaan uudessa 10 §:n 3 momentissa säädettäisiin, että mikäli valtausalueella osoitettaisiin järjestelmällisestä kulanhuuhdonnasta huolimatta vielä esiintyvän

huuhdottavaa kultaa, kauppa- ja teollisuusministeriö voisi myöntää valtauksen määräajan pidennystä enintään viisi vuotta. Huuhdontakultavaltauksen voimassaoloaika olisi enimmillään siis kymmenen vuotta. Hakemus valtauksen voimassaoloajan pidentämiseksi tulisi tehdä ennen määräajan päättymistä.

16 §. Pykälän 1 momentin mukaan valtaajan on suoritettava valtiolle valtausalueestaan valtausmaksu, jonka suuruudesta pinta-alayksikköä kohden säädetään asetuksella. Vähimmäismaksu valtauksesta on kuitenkin 10 pinta-alayksikköä eli 10 hehtaaria vastaavan maksun suuruinen. Voimassa olevan lain mukaisesta vähimmäismaksusta on seurannut, että huuhdontakultavaltauksia on kasvassa määrin ryhdytty hakemaan vähintään 10 hehtaarin kokoisille alueille. Käytännössä tämä tarkoittaa noin kilometrin pituista aluetta joen tai puron varressa, joka varsinkin käsin huuhdonnan osalta on tarpeettoman suuri. Valtausmaksun vähimmäismäärä ei saisi olla määrävä tekijä valtausta haettaessa ja sen kokoa arvioitaessa. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että 12 §:n 3 momentissa tarkoitettua huuhdottavan kullan valtausalueesta suoritettava vähimmäismaksu olisi 5 pinta-alayksikköä vastaavan maksun suuruinen.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan ensi tilassa. Ennen tämän lain voimaantuloa jo voimassa oleviin 12 §:n 3 momentissa tarkoitettuihin valtion omistamalla alueella maalajeista huuhdotun kullan valtauksiin ja jo tehtyihin kaivospiirihakemuksiin sovellettaisiin kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kaivoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä syyskuuta 1965 annetun kaivoslain (503/1965) 4 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentti ja 16 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 16 §:n 1 momentti laissa 208/1995, sekä

lisätään 4 §:ään uusi 4 momentti ja 10 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1625/1992, uusi 3 momentti seuraavasti:

4 §

Valtauskirjan saatuaan hakijalla (valtaajalla) on oikeus (valtausoikeus) valtauskirjalla osoitetulla alueella (valtausalueella) kaivoskivennäisiin kohdistuvaan tutkimustyöhön sen mukaan kuin 3 luvussa säädetään ja niiden hyväksi käyttämiseen tämän pykälän 3 ja 4 momentin mukaan.

Mitä 3 momentissa säädetään valtaajan oikeudesta saada määräytyksi alue kaivospiiriksi ja siten saada kaivosoikeus, ei koske tämän lain 12 §:n 3 momentissa tarkoitettua valtion omistamalla alueella maalajeista huuhdottavan kullan ja sen huuhtonnan yhteydessä sivutuotteena talteen otetun muun kaivoskivennäisen valtausalueetta.

5 §

Valtausalue saa olla enintään yhden nelökilometrin suuruinen, lukuun ottamatta 12 §:n 3 momentissa tarkoitettua huuhdottavan kullan valtausalueetta, joka saa olla enintään seitsemän hehtaarin suuruinen. Valtausalueen on oltava yhtenäinen alue.

10 §

Jos 2 momentissa mainittuna aikana 12 §:n 3 momentissa tarkoitettua huuhdottavan kullan valtausalueella osoitetaan järjestelmällisestä kullan huuhtonasta huolimatta vielä esiintyvän huuhdottavaa kultaa, voi kauppa- ja teollisuusministeriö ennen määräajan päättymistä tehdystä hakemuksesta myöntää valtauksen voimassaololle pidennystä enintään viisi vuotta.

16 §

Valtaajan on suoritettava valtausalueestaan valtiolle kalenterivuodelta tai sen osalta valtausmaksu. Valtausmaksun suuruudesta pinta-alayksikköä kohden säädetään asetuksella. Se on kuitenkin vähintään 10 pinta-alayksikköä vastaavan maksun suuruinen. Valtausmaksu 12 §:n 3 momentissa tarkoitettua huuhdottavan kullan valtausalueesta on kuitenkin vähintään 5 pinta-alayksikköä vastaavan maksun suuruinen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199

Tämän lain voimaan tullessa jo voimassa

oleviin 12 §:n 3 momentin mukaisesti huuhdotun kullan valtausalueisiin ja niihin kaivospiirihakemuksiin, jotka on tehty ennen

tämän lain voimaantuloa, sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 7 päivänä toukokuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Kauppa- ja teollisuusministeri *Antti Kalliomäki*

Laki

kaivoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 17 päivänä syyskuuta 1965 annetun kaivoslain (503/1965) 4 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentti ja 16 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 16 §:n 1 momentti laissa 208/1995, sekä

lisätään 4 §:ään uusi 4 momentti ja 10 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1625/1992, uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Valtauskirjan saatuaan hakijalla (valtaajalla) on oikeus (valtausoikeus) valtauskirjalla osoitetulla alueella (valtausalueella) kaivoskivennäisiin kohdistuvaan tutkimustyöhön sen mukaan kuin 3 luvussa säädetään ja niiden hyväksi käyttämiseen tämän pykälän 3 momentin mukaan.

5 §

Valtausalue saa olla enintään yhden neliökilometrin suuruinen. Sen on oltava yhtenäinen alue.

Ehdotus

4 §

Valtauskirjan saatuaan hakijalla (valtaajalla) on oikeus (valtausoikeus) valtauskirjalla osoitetulla alueella (valtausalueella) kaivoskivennäisiin kohdistuvaan tutkimustyöhön sen mukaan kuin 3 luvussa säädetään ja niiden hyväksi käyttämiseen tämän pykälän 3 ja 4 momentin mukaan.

Mitä 3 momentissa säädetään valtaajan oikeudesta saada määrätyksi alue kaivospiiriksi ja siten saada kaivosoikeus, ei koske tämän lain 12 §:n 3 momentissa tarkoitettua valtion omistamalla alueella maalajeista huuhdottavan kullan ja sen huuhtonnan yhteydessä sivutuotteena talteen otetun muun kaivoskivennäisen valtausalueita.

5 §

Valtausalue saa olla enintään yhden neliökilometrin suuruinen, *lukuun ottamatta 12 §:n 3 momentissa tarkoitettua huuhdottavan kullan valtausalueita, joka saa olla enintään seitsemän hehtaarin suuruinen. Valtausalueen on oltava yhtenäinen alue.*

10 §

Jos 2 momentissa mainittuna aikana 12 §:n 3 momentissa tarkoitettua huuhdottavan kullan valtausalueella osoitetaan järjestelmällisesti kullan huuhtonasta huolimatta vielä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

Valtaajan on suoritettava valtausalueestaan valtiolle kalenterivuodelta tai sen osalta valtausmaksu. Valtausmaksun suuruudesta pinta-alayksikköä kohden säädetään asetuksella. Se on kuitenkin *aina* vähintään 10 pinta-alayksikköä vastaavan maksun suuruinen.

16 §

Valtaajan on suoritettava valtausalueestaan valtiolle kalenterivuodelta tai sen osalta valtausmaksu. Valtausmaksun suuruudesta pinta-alayksikköä kohden säädetään asetuksella. Se on kuitenkin vähintään 10 pinta-alayksikköä vastaavan maksun suuruinen. *Valtausmaksu 12 §:n 3 momentissa tarkoitetun huuhdottavan kullan valtausalueesta on kuitenkin vähintään 5 pinta-alayksikköä vastaavan maksun suuruinen.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

Tämän lain voimaan tullessa jo voimassa oleviin 12 §:n 3 momentin mukaisiin huuhdotun kullan valtausalueisiin ja niihin kaivospiirihakemuksiin, jotka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.
